

ozbrojených sil, podle mého názoru, nezabezpečuje splnění všech úkolů. Současný mírový i válečný počet divizí nezabezpečuje splnění všech úkolů. Současný mírový i válečný počet divizí nezabezpečuje spolehlivé pokrytí území republiky a jeho obranu.

Řešení tohoto problému vidím ve zrušení divizní organizační struktury a vytvoření samostatných brigád (praporů) v takové organizační struktuře, která by odpovídala plnění konkrétních předurčených úkolů. Jde zejména o vojska v krycích silách. Manévrovací síly mohou mít jednotnou organizaci. Tímto opatřením by bylo možné pouze z počtů současných divizí vytvořit 30 až 40 samostatných brigád a přibližně stejný počet různorodých praporů, které by byly poměrně dobře vyzbrojeny a zabezpečeny technikou spadající do smlouvy o klasických ozbrojených silách. Kromě toho je možné vytvářet další pěší a motorizované brigády vyzbrojené zbraněmi nespádajícími do uvedené smlouvy.

Taková reorganizace umožní zvýšit 3 až 4krát počet útvarů schopných plnit samostatné obranné úkoly a tím z větší části zabezpečit obranu republiky na důležitých operačních i operačně taktických směrech a splnění nových úkolů, které před naší armádou v současné době stojí.

Plukovník Ing. Jiří Červenka

PLNĚNÍ HLAVNÍCH ÚKOLŮ ŽENIJNÍHO ZABEZPEČENÍ OBRANY ČSFR

Svým článkem chci přispět k teoretickému rozpracování koncepce ženíjního zabezpečení obrany ČSFR. Vzhledem k pořadí důležitosti se zaměřím na možné plnění hlavních úkolů ženíjního zabezpečení obrany ČSFR vyplývající z požadavků naší vojenské doktríny a reorganizace ČSA.

Při řešení dané problematiky vycházím ze všech dostupných teoretických materiálů řešících vojenskostrategickou koncepci obrany ČSFR a ze závěrů z článku **plk. Ing. J. Němce, CSc. K ženíjnímu budování obrany, uveřejněného ve Vojenské mysli č. 2/1991.**

Při respektování všech zásad naší vojenské doktríny bude **ženijní zabezpečení obrany naší republiky organizováno s cílem ztížit a omezit činnost možného agresora**, způsobit mu maximální ztráty, vytvořit podmínky pro udržení operačně důležitých prostorů a objektů, k získání času pro postupný manévr sil a prostředků na ohrožené směry, k vedení aktivní bojové činnosti spojené s obnovením územní celistvosti a suverenity našeho státu.

Činnost ženijního vojska při jeho plnění bude především ovlivňována lhůtami mobilizační pohotovosti ženijních útvarů a svazků, jejich dislokací, stupněm připravenosti, vycvičenosti záloh a sladění útvarů k plnění úkolů podle svého předurčení.

Cíle ženijního zabezpečení bude dosaženo plněním těchto hlavních úkolů:

- budováním obranných pásem, čar, prostorů soustředění a míst velení,
- zřízením taktických, operačních zátarasů a prováděným ničením,
- úpravou, údržbou cest a přeprav pro přesun, manévr a zasazení vojsk,
- ženijními opatřeními operačního maskování.

Jejich splnění předpokládá dovedné využití a respektování vlivu terénu, jeho ochranných, maskovacích vlastností, kapacit jednotlivých operačních směrů, geografických podmínek všech ženijních opatření uskutečněných na teritoriu ČSFR v rámci operační přípravy státního území a vojenského potenciálu možného agresora. Dále maximální využití všech ženijních jednotek, veškeré ženijní techniky, munice, materiálu, zabezpečení úzké návaznosti systému ženijních zátarasů na komplexní palebné ničení, součinnosti mezi vševojskovými, ženijními veliteli, jednotkami při přípravě a vedení obranného boje.

Ženijní zabezpečení bude třeba plánovat variantně s důrazem na možné směry napadení. K tomu se budou muset zabezpečit jednotlivá uskupení vojsk ženijními svazky, útvary, umožnit jejich rychlé organizované přesunutí, zasazení na ohrožené směry podle vývoje situace, stupně nebezpečí. Část ženijních sil ponechat k ženijnímu zabezpečení teritoria jednotlivých vojenských oblastí a v záloze velení ČSA.

Upozorňuji na některé důležité závěry z vyhodnocení terénu. Pro organizaci naší obrany je výhodné, že horské a zalesněné masívy ČSFR se SRN, Polskem, částečně s Rakouskem, SSSR tvoří významné terénní překážky, jejichž překonávání je možné většinou pouze po přechodech s omezenou kapacitou.

Přesuny, manévr a rozvinutí našich vojsk však podstatně ztěžují terénní překážky ve vnitrozemí, zvláště na území Slovenské republiky. Na druhé straně však vytváří výhodné podmínky pro zaujetí obrany.

Důležitým faktorem pro budování obrany je, že kromě pohraničních prostorů má většina našeho teritoria poměrně příznivé podmínky pro zemní práce (středně kopná půda).

Při plnění úkolů ženijního zabezpečení je třeba respektovat vliv bojových prostředků a způsobů činnosti možného protivníka.

Je to především použití prostředků minování na dálku, vysoce přesných zbraní na celém teritoriu republiky, nasazení diverzních skupin k ničení objektů operačního významu (zvláště vodní přehrady a mosty přes vodní překážky).

Zvláštní význam pro ženijní zabezpečení obrany ČSFR mají **ženijní opatření operační přípravy státního území**.

V souvislosti s dřívější koncepcí byla některá opatření orientována pouze na západní část ČSFR. Na základě rozboru kapacit a významu jednotlivých operačních směrů bude třeba

stanovit prvenství jednotlivých ženijních opatření operační přípravy z hlediska možného využití za branné pohotovosti státu i v míru. Rozhodujícím faktorem však bude výše vyčleňovaných finančních prostředků na jednotlivé úkoly, počty vojáků a techniky k uskutečnění ženijních prací.

V závislosti na uplatňování naší vojenské doktríny bude třeba z hlediska nových přístupů k plnění ženijních opatření operační přípravy státního území, podle mého názoru, soustředit úsilí na:

- postupné zodolňování jednotlivých míst velení a obranných čar, především v taktické hloubce hlavních úkrytů, palebných objektů, pozorovatelů, zásob prefabrikovaných prvků ÚŽ-6,
- komisionální ohodnocení bývalého opevnění z let 1935-1938, jejich konkrétní začlenění do systému obrany, úprava, dovybavení včetně návrhu systému jejich údržby,
- pokračování v budování SZ k ničení na pozemních komunikacích v přhraničních prostorech a na operačních směrech,
- údržbu současných a budování nových brodů na vybraných řekách,
- zřizování depozit prvků pro stavbu náhradních NDM,
- vyčlenění podzemních objektů pro ochranu vojsk v prostorech soustředění,
- vyčleňování zdrojů pitné vody pro potřebu vojsk ČSA za branné pohotovosti státu.

Hlavní úkoly ženijního zabezpečení obrany předpokládám plnit následujícími způsoby.

Systém budování obrany organizovat po operačních směrech s těžištěm na pásmo obrany v taktické hloubce, které budovat o třech až čtyřech postaveních, ale bez souvislé zákopové sítě v celém obranném pásmu divize. Obranné čáry v operační hloubce budovat podle možností systémem plukovních obranných úseků.

Maximální pozornost je třeba věnovat obraně správních, ekonomických center a operačně důležitých objektů, které připravovat ke kruhové obraně.

Pro urychlené budování obrany je třeba maximálně využít připravených objektů polní obrany, SLO a STO, jejichž využití urychlí budování obrany snížením rozsahu prací prvního pořadí o 20 až 25 %.

Neudržované objekty bývalého opevnění z let 1935-1938 proti SRN, Maďarsku a Polsku lze v současné době využít pouze k vedení palby z ručních zbraní nebo k ukrytí živé síly a materiálu.

Na druhé straně použití vysoce přesných zbraní protivníkem se projeví v nárůstu objemu prací, spotřebě materiálu a pracnosti ženijních úprav o 25 až 30 %.

Práce prvního pořadí bude možné splnit za den, práce druhého pořadí za 2 až 3 dny a úplné vybudování obranného pásma divize za 6 až 10 dnů za maximálního využití všech osob, techniky a tržavin.

Budování obrany v taktické hloubce bude uskutečňováno organickými silami divizí. V operační hloubce budou budování obranných čar částečně zabezpečovat ženijní opevňovací prapory. Ke komplexnímu zabezpečení budování obrany v operační hloubce, především k budování obrany kolem ekonomických, správních center, objektů operačního významu je třeba z nedostatku ženijních sil využít civilního obyvatelstva, techniky z národního hospodářství (formou odřadů).

Co se týče míst velení, bude třeba je na operačních stupních zabezpečit již v míru

vybudovanými stacionárními zodolněnými pracovišti. pro místa velení na taktickém stupni využít již vybudovaných nebo v rámci operační přípravy státního území vybudovat zodolněná pracoviště z prefabrikovaných prvků ÚŽ-6.

Pro pohyblivá místa velení využít úkrytová pracoviště ÚP-80 a univerzální skládací úkryty.

S ohledem na celkové plánované počty našich divizí, stanovené odzbrojovacími jednáními ve Vídni, maximálně vzroste význam zatarasování pro zabezpečení obrany ČSFR. Je třeba dosáhnout toho, aby zřízené ženíjní záтары způsobily možnému agresorovi nejen ztráty na bojové technice a živé síle, ale především zastavily nebo zpomalily jeho postup a přinutily ho k manévru, který by byl výhodný pro naše vojska a umožňoval by zničení protivníka.

Zvýšenou pozornost je dnes zapotřebí věnovat zavádění prostředků pro minování na dálku do výzbroje naší armády jako protitankového systému, který není limitován uzavřenou smlouvou o konvenčních zbraních.

Hlavní úsilí při zatarasování a ničení je nutné soustředit na vyhodnocené možné operační směry, které celé překrýt systémem ženíjních záтары tvořených taktickými a operačními záтары.

Použití, skladba a zásady zřizování taktických záтары, podle mého názoru, zůstanou bez podstatných změn, tak jak jsou uvedeny v předpisu Vševojsk-2-2 Ženíjní zabezpečení vševojskového boje.

Problematickou operačních záтары jsem podrobně rozpracoval v pomůcce Plánování, zřizování, údržba a postupná aktivace operačních záтары, jež byla vydána FMO/SŽV v roce 1989. Její hlavní zásady pro potřeby hlavně vševojskových velitelů jsem uvedl v článku ve VM č. 9-10/1990.

Při jejím zpracování jsem vycházel z dřívějších norem a zásad na vedení obrany, hlavně z tehdejší organizační struktury ČSA. Proto souhlasím s názorem plk. Ing. J. Němce, ČSc., uveřejněným v jeho článku, že některé otázky je třeba upravit nebo přepracovat. Vyplyvá to ze závěrů naší vojenské doktríny, ze změn v organizační struktuře ČSA a zvláště ženíjního vojska.

Jde především o některé operačně taktické normy, počty uzlů záтары, komunikačních směrů připravených k ničení a záтары zřízených POZ, u zatarasených prostorů možné varianty zřízení a použití, včetně rozměrů. Hlavní zásady rozdělení, základních norem, metodiky plánování a zřizování, střežení a udržování operačních záтары, zůstávají v platnosti. Souhlasit je možné i se změnou názvu "pásmo záтары" na "zatarasený úsek".

Chtěl bych upozornit na aktuálnost použití záтары proti vzdušným výsádkám při vedení obrany. Zřizují se v prostorech vhodných k přistání kluzáků, vrtulníků i letadel, na místech předpokládaných shozů padákových výsádků a okolo již vysazených výsádků. Jejím cílem je ničit výsadky, přepravní a bojovou techniku při vysazování, ztížit výsádkovým jednotkám manévr živou silou, bojovou technikou, zabezpečit ničení výsádků naší protivýsádkovou zálohou.

Velmi vzroste význam a možnost použití vodních záтары k překrytí jednotlivých operačních směrů. Pro možného agresora se stanou vážnou terénní překážkou, vzniklou ničením vybraných vodních překrad Šumavské a Krušnohorské soustavy, Vltavské a Vážské kaskády, Ostravsko-opavské pánve a Východoslovenské nížiny. Např. zničením maximálně naplněné vodní překrady Starina ve Slovenské republice vznikne vodní záтары o šířce 0,12 až 25 km a délce 80 km podle konfigurace terénu, který překradí operační směr do Východoslovenské nížiny. Jeho překonání by bylo možné za 2 až 14 dnů.

Závěrem je možné konstatovat, že každý zřízený vodní zátaras vzniklý zničením vybraných vodních přehrad nám přehradí pásmo útoku divize až armádního sboru možného agresora. Jeho překonání bude možné v průměru 3 až 20 dnů, podle šířky vzniklého zátarasu.

Podle stanovené kategorizace jednotlivých vodních přehrad bude souhlas s jejím zničením vydávat přímo Rada obrany státu nebo Rada obrany republiky po zabezpečení celého systému bezpečnostních opatření, hlavně s ohledem na evakuaci civilního obyvatelstva.

Vzhledem k nedostatku ženijních sil bude třeba i pro zatarasování a přípravu operačních objektů k ničení využívat výpomoci civilního obyvatelstva.

Jde především o organizování odborníků a specialistů z lesních závodů do skupin pro zřizování nevybušných zátarasů (stromové záseky a závaly) ve vybraných horských a lesních masívech příhraničních prostorů i ve vnitrozemí.

Dále o vyčleňování zaměstnanců vybraných vodních přehrad, elektráren, tepláren, průmyslových podniků a dalších objektů operačního významu na výpomoc destrukčním oddadům ženijního vojska při přípravě těchto objektů ničení.

Pro přesun a manévry našich vojsk na teritoriu se bude využívat současná silniční síť I. až III. třídy, především vybraná silniční síť udržovaná za branné pohotovosti státu civilními organizacemi federálního ministerstva dopravy a republikových ministerstev vnitra.

Vlastní přesun vojsk bude zabezpečován odřady k zabezpečení pohybu (OZP) pluků (divizí) a ženijními silničními prapory.

Mnohem složitější situace nastane v případě zničení současných mostů přes střední a široké vodní překážky. Zde by se především využívalo připravených brodů ze silničních panelů na vybraných řekách nebo by se zřizovaly náhradní mostová přepraviště z PMS.

V případě použití letectva a vysoce přesných zbraní možným agresorem bude třeba k zabezpečení životnosti a k údržbě přepravišť přes vodní překážky používat celý komplex taktických a odborných opatření (viz článek Ženijní opatření ochrany proti vysoce přesným zbraním nepřítele, uveřejněný ve VM č. 2/1990).

Maskování je jedním z rozhodujících úkolů, jehož realizace povede k oklamání agresora, k skrytí a zabezpečení ochrany našich vojsk a jejich techniky, ke snížení účinnosti průzkumných systémů a k efektivnosti ničivých úderů letectva a vysoce přesných zbraní možného agresora.

Zvláštní pozornost bude nutné věnovat maskování operačních a významných objektů státních a kulturních, velitelských stanovišť, objektů týlu, budování klamných prostorů a postavení, rozptýlení vojsk, provádění imitační a dezinformační činnosti. Všechna tato opatření se budou plnit podle **jednotného Plánu operačního maskování.**

Plnění těchto úkolů musí být součástí komplexních opatření prováděných prostředky druhů vojsk a speciálních vojsk. Ženijní vojsko je předurčeno k plnění ženijních opatření operačního maskování.

Jak svědčí poznatky z války v Perském zálivu, jsou Irákem prováděna rozsáhlá a velice účinná ženijní opatření operačního maskování s důrazem na budování klamných prostorů, postavení, provádění rozsáhlé imitační a dezinformační činnosti. Mezi jednotlivá opatření např. patří budování klamných bojových postavení raket SCUD, rozmístění maket letadel na letištích, v úkrytech, imitace poškození rozjezdových ploch na letištích, demonstrační přesuny vojsk.

V článku jsem se snažil naznačit možné způsoby plnění hlavních úkolů ženijního zabezpečení obrany ČSFR.

Pro zabezpečení podmínek pro jejich splnění při současném respektování zásad naší vojenské doktríny je, podle mého názoru, třeba věnovat trvalou pozornost především těmto problémům:

- zvyšování odborné a profesionální připravenosti velitelů a štábů k plnění úkolů podle předurčení s maximálním využitím výpočetní techniky,
- organizační struktury ženijního vojska, aby byla schopna zabezpečit plnění úkolů z hlediska potřeb vojsk i teritoria,
- profesionalizaci nejnižších velitelských funkcí a specialistů s využitím civilních profesí,
- připravenosti záloh ženijních odborností, neboť tak bude zabezpečeno organizované rozvinutí ženijního vojska na válečné počty a úspěšné plnění úkolů ženijního zabezpečení od začátku možné agrese,
- stavu a rozmístění zásob ženijního materiálu, munice na celém teritoriu ČSFR z hlediska potřeb ženijního zabezpečení,
- vytvoření všech legislativních předpokladů pro plnění všech ženijních opatření OPSÚ, použití výpomoci civilního obyvatelstva pro budování obrany, zřizování nevýbušných zátarasů a přípravě operačních objektů k ničení za branné pohotovosti státu.